

DEILISKRÁNING VEGNA FYRIRHUGAÐRA FRAMKVÆMDA
Á HAFNARSANDI VIÐ ÞORLÁKSHÖFN



FORNLEIFASTOFNUN ÍSLANDS SES
FS369-07231
UGGI ÆVARSSON
REYKJAVÍK 2007



© FORNLEIFASTOFNUN ÍSLANDS SES. 2007

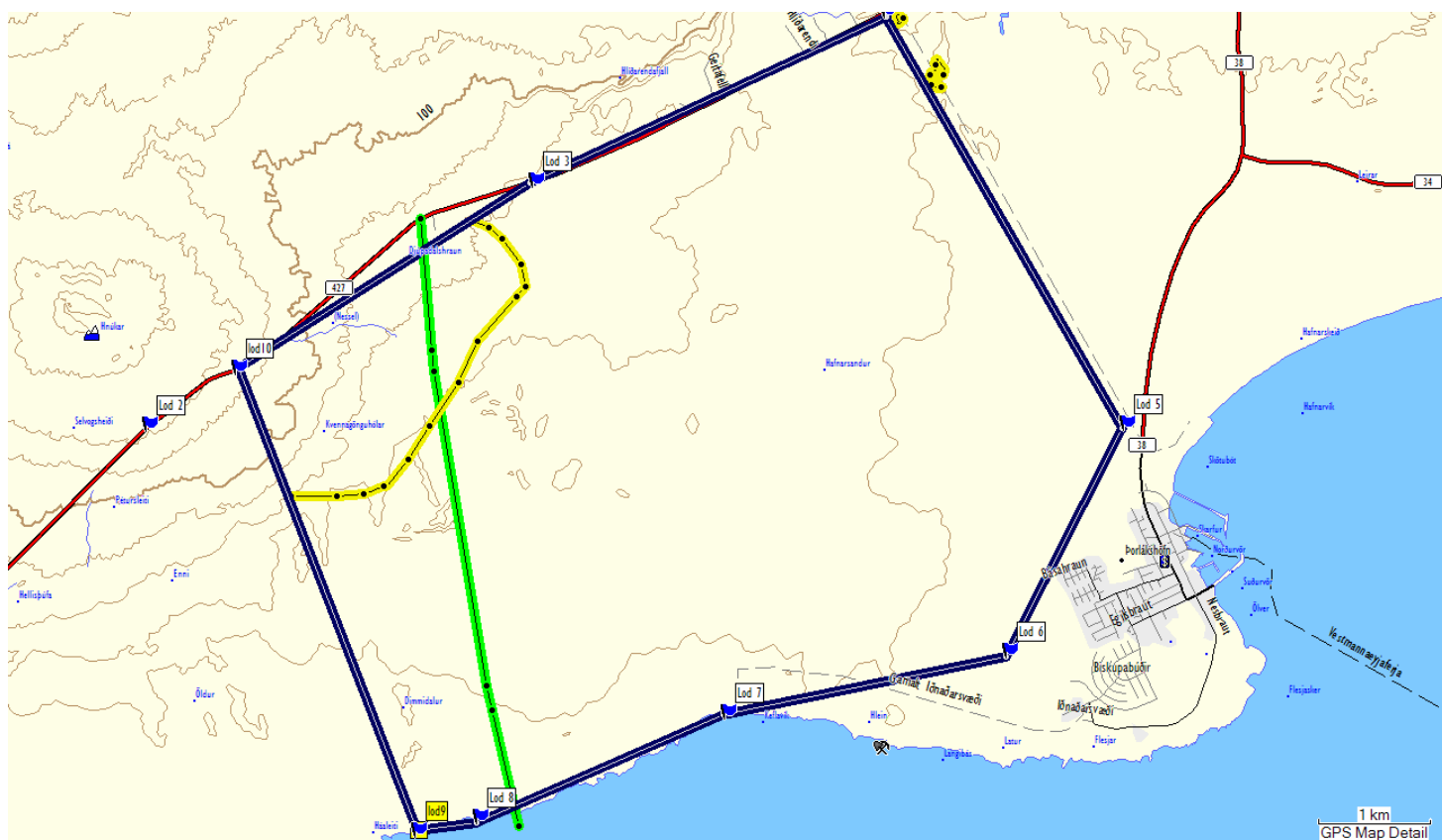
Bárugötu 3
101 Reykjavík
Sími: 5511033
Fax: 5511047
Netfang: fsi@instarch.is
Heimasíða: www.instarch.is

1. INNGANGUR	4
2. MÖGULEG ÁHRIF FRAMKVÆMDA Á FORNLEIFAR — LÖGGJÖF UM MINJAVERNÐ	5
3. STAÐHÆTTIR	6
4. AÐFERÐIR OG FRAMKVÆMD VIÐ FORNLEIFASKRÁNINGU.....	6
4.1 HÆTTUMAT.....	7
4.2 FORNLEIFASKRÁ.....	8
5. NIÐURSTÖÐUR OG SAMANTEKT	35
6. HEIMILDASKRÁ.....	36
VIÐAUKAR:	37
HNITASKRÁ UNDIR RITHÆTTI ÍSLENSKA HNITAKERFISINS (ISO9001)	37
LOFTMYNDAKORT	

1. INNGANGUR

Undirbúningur er nú hafinn að umhverfismati á Hafnarsandi sem er norðvestan og vestan Þorlákshafnar. Fornleifastofnun Íslands ses. (FSÍ) tók að sér að skrá fornleifar á þessu svæði fyrir Alcan með milligöngu verkfræðistofunnar VGK. Ástæða umhverfismats á Hafnarsandi eru áætlanir um mögulegar stóriðjuframkvæmdir á svæðinu.

Fornleifaúttektin var unnin á tímabilinu 29. október – 21. nóvember 2007 af fornleifafræðingnum Ugga Ævarssyni. Áður, árið 1999, hafði FSÍ unnið svæðisskráningu (heimildaúttekt) fornleifa fyrir Ölfushrepp og voru fornleifar í kjölfarið skráðar innan bæjarmarka Þorlákshafnar.¹ Skýrsla var gefin út um fornleifaskráningu í Þorlákshöfn en sú skráning er ekki inni í þessari skýrslu því framkvæmdasvæði það sem hér er til athugunar er utan bæjarmarka.



Dökkblátt: svæðisafmörkun. Grænt: landamerki/gömul hreppamörk. Gult: afmarkar svæði sem æskilegt væri að raska ekki

Svæðið sem var til úttektar að þessu sinni er um 35 ferkílómetrar að stærð. Mörk úttektarsvæðisins eru eftirfarandi: Frá vegamótum gamla vegarins til Þorlákshafnar og Krýsuvíkurvegar suðaustur að

¹ Hildur Gestsdóttir. 1999. *Fornleifaskráning í Ölfushreppi I – Fornleifar í Þorlákshöfn*, FS081-99011. Fornleifastofnun Íslands, Reykjavík.

Þorlákshöfn en krækt er framhjá bænum til suðvesturs og svo nokkurnvegin til vestsuðvesturs með strandlengjunni austur undir Háaleiti. Þaðan er strikið tekið til norðnorðvesturs í Krýsuvíkurveg og honum svo fylgt austur í fyrrnefnd vegamót gamla vegarins til Þorlákshafnar og Krýsuvíkurvegar.

Kristóferi Bjarnasyni og Sigurði Jónssyni eru færðar þakkir fyrir veittar upplýsingar um staðhætti og fornleifar á Hafnarsandi. Elín Ósk Hreiðarsdóttir sá um kortagerð í skýrslunni.

2. MÖGULEG ÁHRIF FRAMKVÆMDA Á FORNLEIFAR – LÖGGJÖF UM MINJAVERNÐ

Hátt á aðra öld er liðið síðan skráning fornleifa hófst á Íslandi en þó er enn langt í land að til sé heildstæð skrá um fornleifar á Íslandi. Á síðustu áratugum 19. aldar voru margir minjastaðir kannaðir á vegum Hins íslenska fornleifafélags, einkum og sérílagi staðir sem á einn eða annan hátt tengdust fornsögum og sögu þjóðveldisins. Eftir aldamótin dró úr fornleifakönnun á vegum félagsins og var þráðurinn ekki tekinn upp að nýju fyrr en um og eftir 1980.

Skoðanir manna á því hvað teljast fornleifar hafa breyst mikið á þessum tíma. Byggingar sem voru hversdaglegar fyrir hundrað árum síðan eru nú orðnar minjar um horfna lífshætti. Skilningur hefur vaknað á nauðsyn þess að skrá upplýsingar um slíkar minjar og vernda þær fáu sem eftir eru fyrir komandi kynslóðir. Nauðsynlegra upplýsinga um gerð og ástand fornleifa er aðeins hægt að afla með vettvangsathugun, og við það er venjulega átt með hugtakinu fornleifaskráning, sjá 4. kafla um nánari útlistun á fornleifaskráningu.

Á undanförnum árum hafa verið gerðar breytingar á löggjöf um verndun fornleifa og hefur eftirlit með framkvæmd laganna verið aukið. Fornleifaskráning er bundin skipulagsgerð í þjóðminjalögum (nr. 107/2001) en þar segir:

10. gr.: „Fornleifum má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi né nokkur annar, spilla, granda né breyta, ekki heldur hylja þær, laga né aflaga né úr stað flytja nema með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.“

13. gr.: „Nú finnast fornleifar sem áður voru ókunnar og skal finnandi þá skýra Fornleifavernd ríkisins frá fundinum svo fljótt sem unnt er. Sama skylda hvílir á landeiganda og ábúanda er þeir fá vitneskju um fundinn. Ef fornleifar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd uns fengin er ákvörðun Fornleifaverndar ríkisins um hvort verki megi fram halda og með hvaða skilmálum.“

Er þessi fornleifakönnun í anda þeirra markmiða sem sett hafa verið þessari löggjöf.

Mat á áhrifum skipulags á fornleifar gerir kröfur um fjölpætta athugun á heimildum og vettvangsrannsókn, enda er skilgreining á fornleifum í þjóðminjalögum víðtæk. Til fornleifa teljast hvers kyns leifar fornra mannvirkja og annarra staðbundinna minja sem menn hafa gert eða mannaverk eru á, svo sem:

- a. byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi mannvirkjum, húsaleifar hvers kyns, svo sem kirkna, bænahúsa og búða, leifar af verbúðum, naustum, verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum;
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri;
- c. gömul tún- og akurgerði, áveitumannvirki og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita;
- d. gamlir vegir, stíflur, brýr, vatnsvöð, varir, hafnir og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og vitar og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra;
- e. virki og skansar og önnur varnarmannvirki;
- f. gamlir þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð;
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum;
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið;
- i. skipsflök eða hlutar úr þeim.

Að jafnaði skal telja minjar 100 ára og eldri til fornleifa.

3. STAÐHÆTTIR

Fyrirhugað framkvæmdasvæði er á svonefndum Hafnarsandi norðan og vestan Þorlákshafnar. Unnið hefur verið að uppgræðslu sandsins um áratugaskeið, skipulega frá því 1935, og er sandurinn innan landgræðslugirðingar.² Upp úr svörtum sandinum standa helluhraunshryggir, -gúlar og -klappir. Klappirnar eru meira áberandi næst sjónum en sandurinn og melgígar færast í aukana eftir því sem lengra er farið inn til landsins. Nyrst og norðvestast á úttektarsvæðinu, nokkru sunnan Krýsuvíkurvegjar sleppir sandinum og landið tekur að hækka, sérílagi norðvestast, til Selvogsheiðar. Þar er land smáhæðótt, hálfgrónir grjóthólar og -hryggir víxlást við mosapembur og kargapýfða lyngmóa. Trjáhríslum hefur verið plantað á þessum slóðum.

4. AÐFERÐIR OG FRAMKVÆMD VIÐ FORNLEIFASKRÁNINGU

Hjá FSÍ er fornleifaskráningu skipt í þrjú stig: *Svæðisskráningu*, *aðalskráningu* og *deiliskráningu*. Í stuttu máli er svæðisskráning heimildakönnun þar sem upplýsingum um fornleifar er safnað úr rituðum heimildum. Við aðalskráningu er hins vegar farið á vettvang, rætt við heimildamenn og fornleifar

² (Þór Vigfússon. 2003. *Í Árnesþingi vestanverðu*, 85-6. Ferðafélag Íslands, Reykjavík)

staðsettar með gps-tækni, teiknaðar ef við á, ljósmyndaðar og kortlagðar. Aðalskráning byggist á gögnum úr svæðisskráningu. Fyrst og fremst er gengið á þekkta staði þótt jafnan finnist fornleifar sem ekki voru þekktar áður.

Skráningin sem hér er til umfjöllunar fellur undir *deiliskráningu* sem er nákvæmari útfærsla á aðalskráningu. Deiliskráning er yfirleitt aðeins gerð þar sem unnið er að deiliskipulagi eða umhverfismati. Í deiliskráningu þarf fornleifafræðingur að geta fullvissað sig um að allar fornleifar á afmörkuðu svæði hafi verið færðar á skrá. Þar af leiðandi er venjan að gaumgæfa mjög vel þau svæði þar sem framkvæmdir standa fyrir dyrum. Algengast er að deiliskipulagsreitir séu aðeins fáeinir hektarar að stærð og er þá oftast hægðaleikur að ganga um þá. Yfirleitt er það gert kerfisbundið þannig að allt svæðið er skoðað mjög vel.

Framkvæmdasvæðið sem hér er til umfjöllunar er á hinn bóginn víðfeðmt – um 35 ferkílómetrar – og því erfitt eða jafnvel ómögulegt að kanna hvern þumlung. Engu að síður var farið skipulega um svæðið við minjaleitina. Sökum þess hve fyrirhugað framkvæmdasvæði er stórt var talið ógerlegt að ganga allt svæðið og lúsleita þannig fornleifa. Því var brugðið á það ráð að nota fjórhjól ásamt því að ganga. Stærsti hluti svæðisins er sandur og helluhraun með melgígum á milli þannig að fjórhjól hentaði vel til verksins. Byrjað var norðaustast og farið til suðvesturs og svæðið þrætt kerfisbundið úr norðri til suðurs með nokkur hundruð metra millibili þannig að vel sást á milli. Um norðvesturhlutann var þó gengið því þar er hraun gróið og gróðurinn viðkvæmur.

4.1 HÆTTUMAT

Í gagnagrunni FSÍ, Ísleifu, eru fornleifar flokkaðar í þrjú mismunandi hættustig: engin hætta, hætta og stórhætta. „Engin hætta“ á við fornleifar sem eru utan túns þar sem eru engar framkvæmdir og lítil sem engin umferð. Fornleifar innan túns flokkast sjálfkrafa sem í „hættu“ vegna daglegrar umgengni um svæðið og hugsanlegra framkvæmda. Á stöðum þar sem framkvæmdir eru fyrirhugaðar falla fornleifar í flokkinn „stórhætta“.

Allar fornleifar sem skráðar voru innan fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis á Hafnarsandi féllu því í flokkinn „stórhætta“. Hættumatið byggist fyrst og fremst á fjarlægð fornleifa við hugsanlegar framkvæmdir en ekki gerð minjastaða. Það er einsýnt að meðan á framkvæmdum stendur, og í kjölfar þeirra, mun umferð og umgangur um svæðið stórauðast miðað við það sem nú er.

4.2 FORNLEIFASKRÁ

Hér að neðan er birt skrá um fornleifar á fyrirhuguðu athafnasvæði og í næsta nágrenni þess. Í skráningarkerfi FSÍ hefur hver sýsla skammstafað heiti og hver jörð hefur númer. Miðað er við jarðaskiptingu eins og hún er í Jarðatali Johnsens frá 1847 og byggir tölusetning jarðanna á því. Þá er hverjum minjastað gefin kennitala sem hengt er við sýslutákn og jarðarnúmer (dæmi: SP-208:078). Í skránni eru allir þeir fornleifastaðir sem vitað er um á framkvæmdasvæðinu og falla undir skilgreiningu þjóðminjalaga um hvað telst til fornleifa. Einnig eru skráðar upplýsingar um leifar sem teljast hafa minjagildi þó þær séu yngri en 100 ára. Upplýsingar um hvern stað eru settar fram á staðlaðan hátt: fyrst kemur kennitala staðarins í gagnagrunni Fornleifastofnunar, staðarheiti þar sem um slíkt er að ræða, tegund fornleifar, hlutverk og hnattstaða í gráðum og mínútum. Þar næst kemur tilvitnun í heimild ef einhver er, lýsing á staðsetningu, aðstæðum og að lokum aðrar upplýsingar, hættumat og heimildaskrá.

Svartir, fylltir fletir á teiknum tákna torfveggi, gráleitir fylltir fletir með úfnum útlínum merkja grjóthleðslur. Ófylltir fletir með svartri útlínu, heilli eða úfinni, þýðir að um samsuðu einhverskonar sé að ræða.

ÁR-548 Þorlákshöfn "Jarðdýrleiki er óviss, því jörðin tündast öngvum. Annars eru munnmæli gömul, að hún sje lx, þó ekki viti samankomnir vissu þar á." JÁM II, 433. 1400: Somuleides a Hialle hws og skipstodu frij j Thorlakshofn. enn þeir sem j Thorlakshofn bua eiga stodhrossa beit j Melsmyre. So og a Hialla kirkia reka og fiorufar a Keflavijk a motz vid nes. DI IV 243-244.

1917: Tún 12 ha, allt slétt. Garðar 6190 m². "Sagt er að meiri hluti Ölfusár hafi fyrrum haft útfall sitt fyrir vestan Miðöldu á Hafnarskeiði. Sá eg fyrir rúmum 20 árum skrifað kver, sem Magnús sál. Árnason í Vatnsdal átti. Þar voru á vitnisburðir margra Ölfusmanna um reka Hrauns í Ölfusi. Hafði Brynjúlfur sýslumaður Sigurðsson í Hjálmholti (+1771) tekið þingvitni um það. Bar þeim saman um, að útfall Ölfusár hefði verið fyrir vestan Miðöldu. Sögðust sumir, er gamlir voru, muna það sjálfir, en aðrir greindu sögumenn, er munað hefðu. Fleira man eg ekki úr kverinu. Nú hefi eg spurzt fyrir um kver þetta, en einskis orðið vísari. Er hætt við að það sé glatað. — Meðan þetta vestra útfall árinna hélzt, hefir það hamlað sandfokinu vestur á við; en síðan hefir það útbreiðst svo mikið, sem kunnugt er." Brynjúlfur Jónsson 1903, 52. Sjá einnig KK I, 58-59.

ÁR-548:050 varða samgöngubót

63°51.903N 21°25.039V



VARÐA 050, HORFT Í V

Um 1,6 km VSV af vegamótum gamla vegarins að Þorlákshöfn og þess nýja, er varða. Í framhaldi hennar til suðvesturs eru tvær aðrar vörður (sjá 050 og 071) sem saman liggja í línu suðvestur-norðaustur og gætu verið hluti af varðaðri leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það að svo stöddu. Varðan er um 450 m norðaustan við vörðu 067 en 1,1 km suðvestan við vörðu 071.

Varðan er á lágum hraunhrygg sem snýr A-V.

Varðan er mikið hrunin. Hrunið er um 2 m A-V og um 1,5 m á breidd. Uppistandandi hleðsla er um 0,6 m á hæð. Steinar eru lítillaga skófsettir. Í austri sér í aðra vörðu. Ekki er götu að sjá við vörðuna.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:051 varða leið

63°51.939N 21°24.680V



VARÐA 051, HORFT Í NV

Um 300 m austan við vörður 050 er önnur varða. Þessi varða er efst (norðvestast) í röð fjögurra varða (sjá einnig 062-064) sem liggja norðvestur-suðaustur á sandinum í línu og gætu hafa verið hlaðnar til að marka leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það. Um og undir 100 m eru á milli þessarra fjögurra varða. Hugsanlega er hér um að ræða Lyngheiðarveg.

Varðan er klapparholti úr basaltgrjóti.

Varðan er hlaðin úr harla stóru grjóti, um 0,8 m á hæð og um 1 m í þvermál. Litlar skófir eru á steinum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:052 varða samgöngubót



VARÐA 052, HORFT Í V

ÁR-548:053 varða samgöngubót

Varða er um 900 m suðvestur frá vegamótum þar sem gamli Þorlákshafnarvegurinn mætir Krýsuvíkurveginum. Önnur varða er um 15 m austar, sjá 054 en þriðja varðan 055 er um 450 m austar. Mögulegt að allar vörðurnar séu hluti af leið um sandinn þó ekki sé nú hægt að fullyrða það. Nyrst á hraunholti er varða. Í norðnorðvestri sér heim til Hlíðarenda.

Í vörðu er um 10 býsna stórir steinar. Á suðurhlið eru dálitlar skófir og mosi en suðvestanmegin er hrún. Svo virðist sem varðan hafi verið stærri en verið endurhlaðin að hluta og ekki allt gamla grjótið notað. Hæðin er um 0,9 m og þvermálið um 0,8 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

63°52.337N 21°25.344V

Ef haldið er um 1 km eftir gamla veginum frá Þorlákshöfn til norðvesturs frá vegamótum við Þjóðveg, og þá beygt 90° til VSV eina 1,5 km, þá er þar hrúnin varða. Hún er um 640 m norðaustan við vörðu 068. Líklega hefur varða þessi verið hluti af leið en engin önnur varða er í nánasta nágrenni hennar og erfitt að sjá hvaða vörður í fjaska gætu helst tengst þessari.

Hraunklapparholt sem rís töluvert úr umhverfinu.

Varðan hefur ekki verið stór, aðeins 6 steinar í hnappi sem nú eru hrundir og eru nokkuð dreifðir. Ekki stendur steinn yfir steini.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

63°53.812N 21°26.234V



VARÐA 053, HORFT Í N

ÁR-548:054 varða samgöngubót



VÖRÐUR 053+054, HORFT Í A

norðanverðu.

63°53.815N 21°26.217V

Varða er um 900 m suðvestur frá vegamótum þar sem gamli Þorlákshafnarvegurinn mætir Krýsuvíkurveginum. Varða er um 15 m austan við vörðu 053 en þriðja varðan 055 er um 450 m austar. Mögulegt að þessar vörður þrjár hafi verið hluti af leið um svæðið (sem þá hefur legið austur vestur) þó ekki sé nú hægt að fullyrða það. Varðan er einnig í góðri línu við vörður sjá 056 og 057 gæti einnig hafa verið hluti af leið yfir svæðið sem þá hefur legið norðvestur-suðaustur. Varðan er um 650 m norðvestan við vörðu 054 en um 800 m norðvestan við vörðu 057. Austast á hraunholti er varða. Í norðnorðvestri sér heim til Hlíðarenda.

Varðan er um 1,2 m á hæð og rétt tæpur 1 m í þvermál neðst og mjókkar töluvert upp. Svolitlar skófir að

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:055 varða samgöngubót

Um miðja vegu milli 053, 054 og gamla Þorlákshafnarvegarins er varða. Mögulegt að þessar vörður þrjár hafi verið hluti af leið um svæðið (sem þá hefur legið A-V) þó ekki sé nú hægt að fullyrða það.

Varðan er á mosa- og lynggrónu holti sem rís talsvert upp úr umhverfinu.

Varðan er talsvert hrúnin, um 0,8 m á hæð en um 1,5 m í þvermál. Grjótið er mosagróið neðst. Í vestri sjást vörður 053 og 054.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

63°53.812N 21°25.657V



VARÐA 055, HORFT Í V

ÁR-548:056 varða samgöngubót



VARÐA 056, HORFT Í V

63°53.608N 21°25.584V

Varða er tæpa 400 m suður af vörðu 055 sem ekki sér þó til. Varðan sýnist stök á sandinum en þó er hún í þokkalegri línu við tvær aðrar á sandinum (sjá 054 og 057) og er mögulegt að þessar vörður hafi saman verið hluti af leið yfir svæðið sem þá hefur legið norðvestur-suðaustur. Varðan er um 650 m suðaustan við vörðu 054 en um 800 m norðvestan við vörðu 057.

Varðan er á lágu hraunholti.

Varðan er lítil, aðeins 5 steinar og hæðin um 0,4 m og þvermálið einnig 0,4 m. Engar skófir eða mosa að sjá og lítur varðan út fyrir að vera nýleg.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:057 varða samgöngubót



VARÐA 057, HORFT Í S

63°53.343N 21°24.791V

Um 800 m suðaustur frá vörðu 056 og um 200 m vestan við gamla Þorlákshafnarveginn er varða. Varðan sýnist stök en þó er hún í þokkalegri línu við tvær aðrar á sandinum (sjá 0546 og 057) og er mögulegt að þessar vörður hafi saman verið hluti af leið yfir svæðið sem þá hefur legið norðvestur-suðaustur.

Varðan er á lágu hraunholti.

Varðan hefur gengið til, hrunið, og er um 2 m í þvermál og um 0,5 m á hæð. Hrúgan er gróin, mosi á steinum og melgresi stingst upp á milli steina.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:058 varða samgöngubót



VARÐA 058, HORFT Í V

63°52.867N 21°24.832V

Tæpa 900 m suður af vörðu 057 og um 600 m VSV af gamla Þorlákshafnarvegi er tvær vörður með 60 m á milli en lítið er hægt að segja um samhengi þeirra við aðrar vörður á svæðinu.

Varðan er á lágu hraunholti.

Varðan er um 0,8 m á hæð og um 1,5 m í þvermál. Grjótið er nakið en á milli þess standa nokkur melgresisstrá. Varðan virðist ekki mjög gömul. Önnur varða sést í vestri, sjá 059.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:059 varða samgöngubót

Tvær vörður með 60 m á milli eru um 600 m VSV að gamla Þorlákshafnarvegi en lítið er hægt að segja um samhengi þeirra við aðrar vörður á svæðinu. Vestari varðan er um 60 m VSV af vörðu 058.

Varðan er á lágu hraunholti.

Varðan virðist ekki vera gömul, ekki frekar en varða 058. Hæðin er um 0,9 m og þvermálið 1,2 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

63°52.856N 21°24.902V



VARÐA 059, HORFT Í A

ÁR-548:060 varða samgöngubót

63°52.064N 21°23.398V



VARÐA 060, HORFT Í A

Um 350 m vestur frá vegamótum gamla Þorlákshafnarvegjar og þess nýja er varða. Ekki eru greinilegar aðrar vörður í næsta nágrenni og ekki ljóst hvaða hlutverki varðan hefur gegnt.

Varðan er á mel sem er hálfgróinn grasi.

Svo virðist sem nokkrir stórir steinar hafi verið settir upp á gamlan vörðubotn sem er um 1,5 m í þvermál. Hæð á botni og steini er um 0,4 m.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:061 varða samgöngubót

63°51.568N 21°24.739V

Um 750 m vestur frá Hraunahverfinu í Þorlákshöfn er varða. Erfitt er að átta sig á hvort varðan hefur verið byggð í samhengi við aðrar vörður á þessu slóðum, til að marka leið, en þó verður að teljast líklegt að hún sé hlaðin sem e.k. leiðarvísir um svæðið.

Ávalt klapparholt. Melgígar allt um kring.

Varðan lítur ekki út fyrir að vera gömul, 10-12 steinar í hnapp sem eru um 0,6 m í þvermál og um 0,4 m á hæð. Hvorki skófir né mosa að sjá á steinum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:062 varða leið

63°51.907N 21°24.572V

Um 100 m suðaustan við 051 er varða. Þessi varða er önnur efsta (norðvestasta) varðan í röð fjögurra varða (sjá einnig 051 og 063-064) sem ligga NV-SA í línu og gætu hafa verið hlaðnar til að marka leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það.

Varðan er á klöpp en grösugir melgígar umhverfis.

Varðan er hrunin að mestu, 10-15 steinar eru í hnapp. Vörðubotninn er um 0,8 m í þvermál og mesta hæð er um 0,3 m. Hugsanlega er þessi varða hluti af Lyngheiðarvegi.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda



VARÐA 062, HORFT Í A

ÁR-548:063 varða leið

63°51.878N 21°24.526V



VARÐA 063, HORFT Í A

Um 60 m suðaustan við vörðu 062 er önnur varða. Þessi varða er önnur neðsta (suðaustasta) í röð fjögurra varða (sjá einnig 051 og 062 og 064) sem liggja norðvestur-suðaustur á sandinum í línu og gætu hafa verið hlaðnar til að marka leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það.

Varðan er á klapparholti en umhverfis eru melgígar. Varðan er um 0,8 m á hæð og um 1 m í þvermál neðst. Líklega hefur varðan verið endurhlaðin því hleðslur standa en nokkrir steinar liggja umhverfis vörðuna. Hvorki eru skófir né mosa að sjá. Vörður sjást bæði í norðvestri og suðaustri (062 og 064). Hugsanlega er varðan hluti af hinum gamla Lyngheiðarvegi.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:064 varða leið

63°51.860N 21°24.427V

Tæpa 100 m suðaustur frá vörðu 063 er önnur varða, sú fjórða í vörðuröð sem samanstendur af vörðum 051, 062,



VARÐA 064, HORFT Í V

063 og 064. Þessi varða er sú neðsta (suðaustasta) í röðinni. Ekki er ólíklegt að vörðurnar hafi verið hlaðnar til að marka leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það.

Varðan er í kvos - gróið hraun er umhverfis. Nokkrum steinum hefur verið hróflað upp á jarðfastan stein. Hæðin er um 0,6 m og þvermálið um 0,8 m neðst. Hugsanlega er varðan, ásamt 051, 062 og 063 hluti af hinum gamla Lyngheiðarvegi.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:065 varða samgöngubót

63°51.768N 21°23.980V

Um 400 m suðaustan vörðu 064 og um 250 m norðvestan suðausturmarka úttektarsvæðis eru tvær vörður með um 20 m millibili (sjá einnig 066) og er sú sem hér er skráð sunnar. Báðar vörðurnar eru í sæmilegri línu við vörður 051, 062, 063 og 064 og er mögulegt að þær hafi allar markað sömu leiðina, hugsanlega Lyngheiðarveg þó að ekki sé hægt að fullyrða um það.

Vörðurnar eru á grónu og ávölu holti.

Varðan er hrúin en vörðubotninn er all mikill um sig, um 2,5 m í þvermál og er hæðin um 0,6 m. Vörðubotninn er gróinn grasi og krækiberjalyngi en allsstaðar sér í grjót ofan í sverðinum en einnig á dreif umhverfis miðjuna.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:066 varða samgöngubót

63°51.778N 21°23.990V

Um 400 m suðaustan vörðu 064 og um 250 m norðvestan suðausturmarka úttekarsvæðis eru tvær vörður með um 20 m millibili (sjá einnig 065) og er sú sem hér er skráð Um 20 m NNV frá vörðu 065. Báðar vörðurnar eru í sæmilegri línu við vörður 051, 062, 063 og 064 og er mögulegt að þær hafi allar markað sömu leiðina, Lyngheiðarveg, þó að ekki sé hægt að fullyrða um það.

Vörðurnar eru á grónu og ávölu holti.

Varðan er hrunin og er botninn um 1 m í þvermál og hæðin ekki nema um 0,3 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda



VARÐA 066, HORFT Í S

ÁR-548:067 varða samgöngubót

63°51.692N 21°25.301V

Um 500 m norðvestur frá vörðu 061 er önnur varða. Hún liggur í línu við önnur vörðubrot og hefur líklega verið hluti af varðari leið, mögulega jafnvel tveimur leiðum. Annars vegar er varðan í línu við tvær aðrar vörður sem liggja NNA-SSV (sjá 050 og 071). Varðan er um 450 m suðvestan við vörðu 050 en 600- 650 m norðaustan við vörðu 071. Hins vegar gæti varðan verið hluti af varðaðri leið sem hefði þá legið NNA-SSV en þar má greina fjórar vörður nokk í línu (sjá einnig 068, 061 og 072). Varðan er um 900 m SSA við vörðu 068 en um 500 m NNV við vörðu 061.

Varðan er á lágu helluhraunsholti.

Varðan er um 0,8 m á hæð og einnig 0,8 m í þvermál og eru steinar án skófa.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:068 varða samgöngubót

63°52.028N 21°26.079V



VARÐA 068, HORFT Í N

Um 900 m norðvestur frá vörðu 067 er önnur varða. Hún liggur í línu við önnur vörðubrot og hefur líklega verið hluti af varðari leið, sem hefði þá legið NNA-SSV en þar má greina fjórar vörður í sæmilegri línu (sjá einnig 067, 061 og 072). Varðan er norðvestast af vörðunum og er um 900 m NNV við vörðu 067. Varðan er á lágum helluhraunshrygg sem snýr N-S á lengdina.

Þvermálið er um 1,5 m neðst en hæðin ekki nema 0,5 m. Engar skófir að sjá.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:069 varða samgöngubót

63°53.438N 21°27.620V

Um 2 km vestsuðvestur frá vegamótum gamla Þorlákshafnarvegarins og Krýsuvíkurvegar, og um 500 m frá Krýsuvíkurvegi til suðsuðausturs, er varða.

Gróinn helluhraunhryggur sem snýr A-V.

Einn býsna stór steinn er upp á rönd á öðru umfari smærri steina. Hæðin er um 0,6 m og þvermálið um 0,5 m. Steinar nokkuð mosagrónir og skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda



VARÐA 070, HORFT Í A

ÁR-548:070 varða samgöngubót

63°53.296N 21°28.331V

Rúma 600 m VSV frá vörðu 069 er varða.

Hraunmelur.

Ofan á sérstæðum hraungúl er lítil varða, um 0,5 m á hæð og um 0,4 m í þvermál. Grjót er mosagróið neðst.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:071 varða samgöngubót

63°51.423N 21°25.734V

Um 800 m VSV frá vörðu 061 er varða. Varða þessi er í línu við tvær aðrar vörður norðaustar (sjá 050 og 071). Saman mynda þessar vörður línu suðvestur-norðaustur og gætu þær verið hluti af leið þó ekki sé hægt að fullyrða um það að svo stöddu. Varðan er 600-650 m suðvestan við vörðu 067 en 1,1 km suðvestan við vörðu 050.

Lítið og sendið helluhraunsholt. Melgígar allt umhverfis.

Varðan er hrunin, um 1,5 m í þvermál og um 0,5 m á hæð.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:072 varða samgöngubót

63°51.348N 21°24.232V



VARÐA 072, HORFT Í NNA

Varðan er um 580 m SSV við vörðu 061. Hún liggur í línu við önnur vörðubrot og gæti hafa verið hluti af varðari leið sem hefði þá legið NNA-SSV en þar má greina fjórar vörður nokk í línu (sjá einnig 067, 068, og 061) og væri þessi varða þá sú neðsta (suðsuðvestasta). Varðan virðist þó nýleg og gæti verið nýrri en hinar vörðurnar þrjár sem liggja í stefnu upp (til NNV) frá henni.

Sendið og hálfgróið hraun.

Varðan er að öllum líkindum nýleg, um 0,9 m á hæð og um 1,5 m í þvermál neðst. Skófir eru litlar sem engar á steinum. Vegur, sennilega reiðvegur, hefur verið lagður frá Þorlákshöfn til vesturs um hraunið. Grjótruðningur er fast sunnan vegarins, eftir framkvæmdirnar. Svo virðist sem steinar hafi verið tándir saman í vörðu, úr grjóti sem til féll.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:073 hleðsla óþekkt

63°51.318N 21°24.768V



VARÐA 073, HORFT Í SV

Rúma 400 m vestur af vörðu 072 er lítið mannvirki úr grjóti.

Hleðslan er í sendnu og hálfgrónu helluhrauni.

Léleg hleðsla eða ruðningur úr sjávargrjóti myndar vinkel, 13 m A-V og um 5 m N-S. Mesta hleðsluhæð er um 0,7 m en að jafnaði eru hleðslur um 0,3 m. Langvegurinn er um 2 m á breidd en sá styttri (N-S) er um 3 m á breidd. Hleðslan gæti verið e.k. sökkull. Skammt norðan hana við er lítill bárujárnsskúr og einnig margvíslegar iðnaðarleifar í næsta nágrenni. Það verður að teljast líklegt að mannvirkið sé ekki eldra en frá 20. öld.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:074 Selvogsgata varða leið

63°51.156N 21°25.015V

"Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog. Lá hún norðan undir Klapparhól, sem ber við loft frá Þorlákshól séð." segir í örnefnaskrá. Selvogsgata lág að Þorlákshöfn og var hún vörðuð. Merki hennar sjást enn greinilega suðvestan við Þorlákshöfn. Austasta varðan sem skráð var á skipulagsreit var um 1 km vestan vestasta hluta Þorlákshafnar (Básahraun). Leiðin liggur svo til vesturs frá þessari vörðu og vestur í Selvog. Innan áhrifasvæðis mögulegs álvers (sem tekið var út haustið 2007) reyndust 45 vörður á þessari leið. Leiðin liggur frá vörðu 074 og til VSV og þókast sífellt nær sjónum um 5 km leið en henni var aðeins fylgt innan áhrifasvæði álvers sem var til úttekta. Fyrstu tvo kílómetrana er leiðin nokkuð frá sjó en seinni 3 km eru vörðurnar fast við sjávarsíðuna. Sá háttur er hafður á að leiðin sem slík fær númerið 074 en undir henni var hverri vörðu gefið númer (sbr. 548:074_1, 548:074_2) Vestast, við vörður 040-045, er sjálfur vegurinn býsna greinilegur.



SELVOGSLEIÐ, VARÐA 074, HORFT Í V



VARÐA 074_2, HORFT Í NNA

Leiðin liggur um hálfgróið og sendið hraun en eftir því sem nær dregur sjónum verður hraunið minna gróið. Vörðurnar standa gjarnan á lágum hraunholtum eða klöppum.

Margar vörður á Selvogisleiðinni hafa verið endurhlaðnar í seinni tíð. Varða 074 er á helluhraunspötu, um 1 m á hæð og hefur verið hlaðin upp því þvermál vörðubotsins er um 1,5 m en þvermál hinnar uppistandandi vörðu er ekki nema um 0,6 m. Í vestri sér í aðra vörðu.

Varða 074_1 er um 260 m vestan við vörðu 074. Vörðubotninn er gróinn en söndugur og virðist sem hann sé eldri en sjálf varðan. Steinum hefur verið hróflað upp á botninn og timburspækja verið rekin niður á milli steinanna sem þó eru mosagrónir að hluta.

Varða 074_2 er 200 m vestan við 074_1 og hefur verið endurhlaðin og hefur timburspækju verið stungið niður með steinum sem eru þónokkuð mosagrónir. Þó virðist sem varðan hafi verið hlaðin upp og er um 1,2 m á hæð og

einnig 1,2 m á kant.

Varða 074_3 er 210 m vestan við vörðu 074_1 en 30 m neðan við (SSV) við vörðu 074_2. Varðan er hrunin, um



VARÐA 074_4, HORFT Í SSV



VARÐA 074_6, HORFT Í N

1,5 m í þvermál neðst og er um 0,6 m á hæð. Varða 074_4 hefur verið endurhlaðin, um 1,2 m á hæð og einnig um 1,2 m á kant neðst.

Varða 074_5 er um 90 m vestan við 074_4. Vörðubotninn, sem er gróinn, er um 2 m í þvermál. Varðan er talsvert hrunin en þó er hæðin um 0,7 m. Ekki er ólíklegt að efri hlutinn hafi verið hlaðinn upp.

Varða 074_6 er um 150 m vestan við 074_5. Hún er fast utan í háum melgíg. Hún er hrunin, um 0,6 m á hæð og með hruninu er hún um 2 m N-S og um 0,7 A-V.

Varða 074_7 er tæpum 100 m vestan við 074_6. Hún virðist vera gömul og að mestu hrunin, um 2 m N-S og um 1 á breidd. Mesta hleðsluhæð er um 0,3 m.

Varða 074_8 er um 130 m vestan við 074_7. Hún er á helluhraunsholti eða hrygg sem snýr N-S og er endurhlaðin, um 1,3 m og um 1 m í þvermál.

Varða 074_9 um 70 m vestan við 074_8. Hún er endurhlaðin á helluhraunsgúlp, um 1,3 m á hæð og um 1 m í þvermál.

Varða 074_10 er um 10 m norðaustan malarvega/ reiðstígar en tæpum 200 m austan við 74_11. Hún er endurhlaðin, um 1,2 m á hæð og 1 m í þvermál.

Varða 074_11 er um 100 m vestan við 074_10. Hún er fast sunnan við malarveg á grösugu svæði mitt í helluhrauninu. Varðan er um 1,1 m á hæð og um 1,2 m í þvermál. Steinar eru býsna mosagrónir.

Vörðubrot 074_12 er um 120 m vestan við 074_13. Nokkrir steinar eru í hnapp á allháu helluhraunsholti. Hleðslan er um 0,3 m á hæð og um 0,7 m í þvermál.

Vörðubrot 074_13 er um 85 m vestan við 074_12. Harla stórir steinar mynda vörðubotn sem er um 1 m í þvermál, á helluhraunsplötu hvar er sendið.

Varða 074_14 er um 80 m vestan við 074_13. Á lágu helluhraunsholti mynda nokkrir steinar hálfgróinn en ólögulegan vörðubotn sem er um 1 m í þvermál.



VARÐA 074_16, HORFT Í SV

Varða 074_15 er um 20 m NNV við 074_014. Hún er á hraunklapparhrygg og er býsna mosagróin og skófsett, um 0,7 m á hæð, um 1,2 m N-S og um 0,5 m A-V.

Varða 074_16 er um 90 m vestan við 074_014. Hún er upphlaðin, um 1,5 á hæð og mjó, neðsti og voldugasti steinninn er um 0,7 m kant.

Varða 074_17 er um 75 m vestan við 74_16 en ekki var hægt að greina aðra vörðu fyrr en 470 m vestar.

Varða 074_17 er á lágu helluhraunsholti næst gömlu fiskeldisverksmiðjunni (austan við). Varðan er um 1 m á hæð og um 1,1 m á kant og er svolítið hrun neðan við vörðuna. Grjót er all mosagróið og skófsett.



VARÐA 074_18, HORFT Í V

Varða 074_23 er um 140 m vestan við 074_022. Hún er á lítilli hraunklökk og er um 0,7 m á hæð og um 0,8 m í þvermál. Varða 074_24 er um 80 m vestan við 074_23. Hún er á lágrí hraunklökk og er um 0,6 m á hæð og um 0,7 m í þvermál.

Varða 074_25 er um 85 m vestan við 074_24. Hún er á litlum hraungúl. Varðan er lítil (5 steinar), um 0,6 m á hæð og breidd. Mosi grær á efsta steini.

Varða 074_26 er um 50 m vestan við 074_25. Varðan er fast sunnan við malarveg/reiðstíg og er hálfhrunin, um 0,5 m á hæð og um 0,7 m í þvermál. Mosi eða lambagras vex á steinum.

Á milli varða 26 og 27 er um 190 m langt skarð í vörðuleiðina, sennilega vegna vegagerðar. Fast sunnan

Varða 074_18 er 470 m vestan við 074_018. Hún virðist

vera til þess að gera nýleg, um 0,8 m á hæð og um 1 m í þvermál. Fyrsta varðan vestan fiskeldis.

Vörðubrot 074_19 er um 170 m vestan við 074_18. Vörðubotninn er gróinn mosa og skófum, um 1 m í þvermál. Varða 074_20 er rúmum 60 m vestan við 074_019. Hún er á hálfgrónum hraunmel og er hálfhrunin, um 0,5 m á hæð og um 0,8 m í þvermál. Nokkur mosi er á steinum.

Varða 074_21 er um 50 m vestan við vörðu 074_020. Hún er á hraunklökk og er ólöguleg, um 0,9 m á hæð og um 0,8 m í þvermál.

Varða 074_22 er um 70 m vestan við 074_021. Hún er hálfhrunin og stendur á hraunklökk, um 0,6 m á hæð og um 0,8 m í þvermál. Mosi grær á steinum.



VARÐA 074_24, HORFT Í V

malarveg/reiðstígar er varða 074_27, um 0,7 m á hæð og um 0,7 m í þvermál. Dálíttill mosi er á steinum.

Varða 074_28 er tæpum 80 m vestan við 074_27. Varðan er fast sunnan malarveg/reiðstígar, um 0,9 m á hæð og um 1 m í þvermál. Timburstaur stendur upp úr vörðunni miðri. Mosi á steinum.

Varða 074_29 er um 150 m vestan við 074_28. Varðan er hálfhrunin, um 0,7 m á hæð og einnig um 0,7 m í þvermál og er spottakorn sunnan malarveg/reiðstígar. Dálíttill mosi er á steinum.

Varða 074_30 er um 120 m vestan við 074_29. Varðan er á lágum hraungúl, um 0,7 m á hæð og um 0,8 m í þvermál. Steinar eru nokkuð vaxnir mosa.

Varða 074_31 er um 85 m vestan við 074_30. Varðan er hrunin, um 12 steinar liggja í hnapp.

Varða 074_32 er tæpum 50 m vestan við 074_031. Varðan er hálfhrunin, um 0,7 m bæði á hæð og í þvermál. Vörðubrot 074_33 er um 60 m vestan við 074_32. Ekkert er eftir af vörðunni nema botinn sem er um 1,2 m í þvermál og hæðin um 0,2 m. Upp úr vörðubotninum stingst melgresi og mosi er á steinum.

Varða 074_34 er um 85 m vestan við 074_33. Varðan er upphlaðin, um 1 m á hæð og um 1,1 m í þvermál. Vegstika stendur upp úr vörðunni.

Varða 074_35 er um 100 m vestan við 074_034. Varðan er endurhlaðin, um 1,45 m á hæð og um 1,2 m á kant. Vegstika stendur upp úr vörðunni. Mosi er þónokkur á efstu steinum.

Varða 074_36 er um 100 m vestan við 074_35. Varðan er upphlaðin, um 1,2 m á hæð og um 1 m á kant.



VARÐA 074_30, HORFT Í SV

Vegstika gengur upp úr miðri vörðu.

Vörðubrot 074_37 er um 120 m vestan við 074_036. Vörðubotninn er gróinn melgresi og sokkinn í sand, um 1 m í þvermál. Vegstika hefur verið rekin niður í vörðubotninn.

Varða 074_38 er um 120 m vestan við 074_37. Varðan er endurhlaðin og stendur vegstika upp úr vörðunni miðri



VARÐA 074_39, HORFT Í VNV



VARÐA 074_42, HORFT Í V

sem er um 1,2 m á hæð og um 1,3 m í þvermál.

Varða 074_39 er tæpum 100 m vestan við 074_038. Varðan er endurhlaðin og gengur vegstika upp úr vörðunni miðri sem er um 0,9 m á hæð og um 0,8 m í þvermál. Nokkur mosi vex á steinum.

Varða 074_40 er um 120 m vestan við 074_039. Varðan er upphlaðin og stendur vegstika upp úr henni miðri. Varðan er um 1,2 m á hæð og um 1 m í þvermál.

Varða 074_41 er um 120 m vestan við 074_40. Varðan er um 1,2 m á hæð og um 1,5 m í þvermál. Töluverður jarðvegur hefur safnast upp að vörðunni og er hún því að stórum hluta gróin melgresi.

Varða 074_42 er um 135 m vestan við 074_041. Varðan er endurhlaðin og stendur vegstika upp úr vörðunni sem er um 1,4 m á hæð og um 1,3 m í þvermál.

Varða 074_43 er um 140 m vestan við 074_42. Varðan er endurhlaðin og stendur vegstika upp úr vörðunni sem er um 1,3 m bæði á hæð og í þvermál.

Varða 074_44 er um 150 m vestan við 074_43, og er sennilega upphlaðin nýlega. Hún er um 1,3 m á hæð og einnig og um 1,3 m í þvermál. Vegstika stendur upp úr vörðunni.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Þorlákshöfn, 5

ÁR-548:075 varða samgöngubót

63°51.612N 21°27.342V



VARÐA 075, HORFT Í N

Rúmlega 1 km norður frá gamla fiskeldinu við sjóinn, er varða.

Varðan er í hálfgrónu helluhrauni.

Um 10 steinum hefur verið klastrað saman uppi á lágum helluhraunsgúlpi. Varðan er um 0,5 m á hæð og einnig um 0,5 m á kant. Ekki sér til annarra varða og hafi þessi varða verið hluti af varðaðri leið eru allar vörður í nánasta umhverfi hennar horfnar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:076 varða samgöngubót

63°52.641N 21°28.194V

Um 2 km NNV af vörðu 075 er önnur að því er virðist stök varða.

Varðan er í hálfgrónu helluhrauni.

Varðan er hrunin, um 1,5 m N-S og um 1 m A-V og er mesta hleðsluhæð um 0,5 m. Steinar eru skófsettir og mosagrónir. Hafi þessi varða veri hluti af varðaðri leið eru allar vörður í nánasta umhverfi hennar horfnar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:077 varða leið

63°53.359N 21°29.027V

Lítill varða er um 30 m sunnan við sandgræðslugirðingu sem liggur samsíða Krýsuvíkurvegi, á norðurmörkum þess svæðis sem tekið var út 2007 vegna mögulegra stóriðjuframkvæmda. Varðan er nokk í miðju vörðuraðar sem liggur ANA-VSV. Í austnorðaustri eru 095 og svo nær 094 en í vestsuðvestri eru 078, 096, 097 og 098. Sennilega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Mosagróið helluhraun en mói norðar, meðfram Krýsuvíkurveginum.

Varðan er aðeins nokkrir steinar sem er um 0,3 m á hæð og um 0,5 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:078 varða leið

63°53.366N 21°28.766V



VARÐA 078, HORFT Í SA

Um 200 m austan við vörðu 077 er önnur varða.

Varðan er nokk í miðju vörðuraðar sem liggur ANA-VSV. Í austnorðaustri eru 095 og svo nær 094 en í vestsuðvestri eru 096, 097 og 098. Sennilega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Í kolli gróins hraunhóls er varða.

Varðan er gróin og eitthvað úr lagi gengin, um 1 m í þvermál og um 0,5 m á hæð. Steinar eru alsettir skófum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:079 varða samgöngubót

63°52.046N 21°28.823V

Nokkurnveginn á miðju því svæði sem tekið var til úttektar 2007, á láglandinu, er vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079 - 084). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja.

Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir.

Varðan er um 0,8 m á hæð og einnig um 0,8 m í þvermál. Hvorki eru skófir né mosa að sjá á steinum. Varða sést í suðsuðaustri, sjá 080. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstúbba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar varðanna 6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:080 varða samgöngubót

63°51.924N 21°28.660V



VARÐA 080, HORFT Í SA

Um 250 m suðsuðaustur frá vörðu 079 er önnur varða. Hún er hluti af vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079 og 080-084). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja. Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir. Varðan er um 0,6 m bæði á hæð og í þvermál. Hvorki eru skófir né mosa að sjá á steinum. Vörður sjást bæði í norðnorðvestri og suðsuðaustri, sjá 079 og 081. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstubba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar

varðanna 6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:081 varða samgöngubót

63°51.847N 21°28.512V

Tæpa 200 m suðaustur frá vörðu 080 er önnur varða. Hún er hluti af vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079-080 og 082-

084). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja.

Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir.

Varðan er á lágum helluhraunshrygg, um 0,8 m á hæð og um 0,7 m í þvermál. Aðeins 6 steinar eru í vörðunni. Hvorki skófir né mosa er að sjá. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstubba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar varðanna 6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda



VARÐA 081, HORFT Í S

ÁR-548:082 varða samgöngubót

63°51.242N 21°27.596V

Um 1,3 km SSA við vörðu 081 er varða. Hún er hluti af vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079-081 og 083-084). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja.

Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir. Varðan er á lágum helluhraunsholti.

Varðan er um 0,8 m á hæð og um 0,7 m í þvermál og er gerð úr nokkrum býsna stórum steinum. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstubba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar varðanna 6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:083 varða samgöngubót

63°51.285N 21°27.675V



VARÐA 083, HORFT Í NV

Um 100 m norðvestan við vörðu 082 er önnur varða. Hún er hluti af vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079-082 og 084). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja.

Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir. Varðan er á lágri helluhraunsklökk.

Varðan er aðeins úr 2 steinum með fleyg á milli. Ekki er að sjá mosa eða skófir á steinum. Varðan er um 0,5 m og um 0,3 m á kant. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstúbba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar varðanna

6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:084 varða samgöngubót

63°51.506N 21°28.081V

Um 500 m norðvestur frá vörðu 083 er varða. Hún er hluti af vörðuröð sem liggur N-S (sjá einnig vörður 079-083). Vörðurnar gætu verið hluti af varðaðri leið sem lá um á milli Þorlákshafnar og Hlíðarbæja.

Melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir. Varðan er á lágu helluhraunsholti.

Varðan er um 0,7 m, bæði á hæð og í þvermál. Hvorki eru skófir né mosa að sjá. Þessar 6 vörður, 079 - 084 eru í línu en á milli þeirra þriggja nyrstu, 079, 080 og 081 er vegalengdin svipuð eða um 200 m. Hinar þrjár syðri vörður eru í línu við hinar en þó er lengra á milli þeirra, allt upp í 500 m. Því er mögulegt að um tvo varðaða leiðarstúbba sé að ræða sem þó að líklegra megi telja að vörðurnar 6 tilheyri sömu leið. Leifar varðanna 6 ná yfir svæði sem er um 1,8 km langt og snýr NNV-SSA.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:085 varða samgöngubót

63°51.550N 21°28.741V

Rúma 500 m vestur af vörðu 084 er önnur varða. Tvær vörður eru á þessum slóðum og er hin 086 rúmum 200 m austar. Ekki er annars hægt að segja mikið um samhengi þeirra.

Varðan er á lágum helluhraunsgúl. Melgígar, svartur sandur og helluhraunsklappir eru allt í kring.

Varðan er um 0,7 m á hæð og um 0,6 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:086 varða samgöngubót

63°51.580N 21°28.485V



VARÐA 086, HORFT Í NV

Um 200 m austan við vörðu 085 er varða en ekki sjást fleiri vörður í sömu línu og því lítið hægt að segja um hlutverk varðanna tveggja.

Varðan er á lágum helluhraunshrygg. Melgígar, svartur sandur og helluhraunsklappir eru allt í kring.

Varðan er um 1 m á hæð og um 0,7 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:087 varða samgöngubót

63°51.689N 21°28.457V

Stök varða, sem ekki liggur í beinni línu við aðrar vörður í grendinni, er um 200 m norðan við vörðu 086. Hún er um 400 m SSV við vörðu 081.

Varðan er á helluhraunsplötu. Umhverfis eru melgígar, svartur sandur og naktar helluhraunsklappir. Varðan er um 0,6 m á hæð og einnig í þvermál. Hvorki eru skófir né mosa að sjá á steinum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:088 varða samgöngubót

63°50.858N 21°26.398V

Varða er á suðurmörkum rannsóknasvæðis, um 150 m norðan sjávar, skammt austan við gamla fiskeldið. Varðan er stök og ekki í samhengi við neinar af þeim fjölmörgu vörðum á svæðinu sem gætu tilheyrt vörðudum leiðum. Staðsetningin gæti gefið til kynna að um einhverskonar mið eða sjómerki gæti verið að ræða en heldur er varðan lítil ef svo ætti að vera.

Umfhverfis eru naktar hraunklappir.

Varðan er um 0,8 m á hæð, um 1 m A-V og um 0,5 m N-S. Hvorki skófir né mosa að sjá á steinum.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda



VARÐA 088, HORFT Í S

ÁR-548:089 varða samgöngubót

63°51.245N 21°28.675V

Rúma 500 m suður frá vörðu 085 er önnur varða. Ekki er hægt að sjá að hún hafi verið hluti af varðaðri leið eða hvernig hún kann að tengjast öðrum vörðum í nágrenninu.

Varðan stendur á háum helluhraunshrygg.

Varðan er úr um 10 stórum steinum og er um 0,9 m á hæð og um 1 m á kant. Steinar eru skófsettir og mosi vaxnir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:090 varða samgöngubót

63°52.846N 21°29.828V

Norðarlega á því rannsóknarsvæði sem til úttektar var 2007 breytist landslag, land tekur að hækka og er smáhæðótt og grónara. Á þessum slóðum eru tvær vörður (sjá einnig 091) en samhengi þeirra við aðrar vörður í kring er óljóst.

Töluvert háir hálfgrónir mel- og hraunhólar.

Í kolli syðsta hólsins er varða sem er gömul: ekki er mikið eftir af henni utan vörðubotsins sem er um 1 m í þvermál og um 0,4 m á hæð. Botninn er algróinn lyngi og mosa.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:091 varða samgöngubót

63°52.827N 21°30.001V

Norðarlega á því rannsóknarsvæði sem til úttektar var 2007 breytist landslag, land tekur að hækka og er smáhæðótt og grónara. Á þessum slóðum eru tvær vörður (sjá einnig 090) en samhengi þeirra við aðrar vörður í kring er óljóst. Varðan sem hér er skráð er um 150 m vestur frá vörðu 090.

Í kolli eins stærsta hólsins á svæðinu er vörðubrot.

Vörðubotninn er um 1,5 m í þvermál og um 0,4 m á hæð. Steinar eru algrónir mosa.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:092 varða samgöngubót

63°50.832N 21°29.074V

Rúma 400 m norðvestur frá vörðu 074_28 á leiðinni frá Þorlákshöfn vestur í Selvog er lítil, stök varða.

Melgígar og hraunklappir. Varðan er á hraungúl.

Varðan er hrúin að mestu, um 10 steinar í hnapp sem ná yfir um 1 m í þvermál. Mesta hleðsluhæð er um 0,4 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:093 hleðsla landamerki

63°50.817N 21°30.071V



Hleðsla hefur verið hlaðin undir landamerkjagirðingu á merkjum Ness og Þorlákshafnar. Girðingin mun hafa verið frá Þrívörðum, sem nú eru hrundar, niðri við strönd og nokkurnveginn til hánorðurs í Geitafell.

Landamerkjagirðingin hefur legið N-S um sanda, melgíga og hraun.

Á stöku stað sér fyrir grjóthleðslum eða ruðningum sem hafa verið undir girðingunni. Einn og einn staur liggur þar hjá. Hleðslan er yfirleitt aðeins ein eða 2 raðir af steinum og 3-4 umför grjóts. Heildarlengdin á þessum köflum þar sem hleðslur sjást eru um 500 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

VARÐA 093, HORFT Í NV

ÁR-548:094 varða leið

63°53.629N 21°27.787V

Ef keyrt er eftir Krýsuvíkurvegi til vesturs, um 630 m, og þar haldið um 160 m til suðsuðausturs hornrétt af veginum, þá er komið að lítilli vörðu sem er um 430 m VNV af vörðu 095. Sennilegt verður að teljast að varðan sé austasta varðan í vörðuröðinni 098, 097, 096, 077, 078 og 095 í vestsuðvestri. Líklega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Varðan er í vel grónu hrauni.

Varðan er samsett úr þremur stórum steinum sem eru hver ofan á öðrum en einn steinn liggur stakur til hliðar og hefur sennilega hrunið úr vörðunni. Varðan er um 0,4 m á hæð og um 0,5 m á kant. Steinarnir eru settir skófum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:095 varða leið

63°53.543N 21°28.271V



Um 430 m VSV af vörðu 094 er önnur varða. Sennilegt verður að teljast að varðan sé framhald af vörðum 098, 097, 096, 077 og 078 í vestsuðvestri. Vörðuröðin virðist halda áfram til austnorðausturs, sjá vörðu 094. Líklega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Varðan er í vel grónu hrauni.

Varðan er hrunin og gróin mosa og lyngi. Vörðubotninn er um 1,5 m í þvermál og er mesta hleðsluhæð um 0,4 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

VARÐA 074_4, HORFT Í A

ÁR-548:096 varða leið

63°53.339N 21°29.372V

Hrunin varða er um 100 m sunnan við Krýsuvíkurveg og um 280 m vestan við vörðu 077. Varða 097 er um 330 m VSV en ekki er ljóst hvort þessar vörður voru hlaðnar af sama tilefni eða hvort þær voru mögulega hluti af varðari leið. Sennilegt verður að teljast að varðan sé framhald af vörðum 094, 095, 078 og 077 í austnord austri. Vörðuröðin virðist halda áfram til vestsuðvesturs, sjá vörður 097 og 098. Líklega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs. Varðan er í hrauni sem er vel gróið mosa og lyngi.

Varðan er hrunin, rís hæst um 0,5 m en vörðubotninn, sem er gróinn, er upp undir 2 m í þvermál. Steinar eru skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda



VARÐA 096, HORFT Í NA

ÁR-548:097 varða leið

63°53.266N 21°29.745V



VARÐA 097, HORFT Í V

Um 330 VSV frá vörðu 096 er varða en ekki er ljóst hvor þessar vörður voru hlaðnar af sama tilefni eða hvort þær voru mögulega hluti af varðari leið. Sennilegt verður að teljast að varðan sé framhald af vörðum 096, 094, 095, 078 og 077 í austnord austri. Vörðuröðin virðist halda áfram til vestsuðvesturs, sjá vörðu 098. Líklega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Hraun, gróið mosa og lyngi.

Varðan hefur verið hlaðin utan í lítinn klett. Sjálf hleðslan er um 0,7 m á hæð og um 0,6 m í þvermál. Steinar eru skófsettir og mosi vex á þeim nokkrum. Að vestanverðu hefur myndast hundapúfa, grösug.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:098 varða leið

63°53.272N 21°29.904V

Um 130 vestan við vörðu 097, og um 100 m sunnan við Krýsuvíkurveg, er varða en ekki er ljóst hvort þessar vörður voru hlaðnar af sama tilefni eða hvort þær voru mögulega hluti af varðari leið. Sennilegt verður að teljast að varðan sé framhald af vörðum 096, 094, 095, 078 og 077 í austnord austri. Varðan virðist vera sú vestsuðvestasta í vörðuröðinni. Líklega hafa þessar vörður verið við eldri leið sem hefur legið á svipuðum slóðum og Krýsuvíkurvegurinn er nú, á milli Hlíðarbæja og Selvogs.

Hraun, gróið mosa og lyngi.

Varðan er hrunin og rís hæst um 0,2 m en vörðubotninn er um 1 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:099 *Fjárborg* tóft fjárskýli

"Nær bílveginum er Fjárborg, borgхладин, um 5 m þver innan, nokkuð hrunin, var alheil 1921," segir í grein Þórs



FJÁRBORG 099, HORFT Í S



FJÁRBORG 099a, HORFT Í N



FJÁRBORG 099, HORFT Í A



FJÁRBORG 099c, HORFT Í V

63°53.044N 21°30.624V

Vigfússonar sem birtist í árbók Ferðafélags Íslands 2003. Fjárborgin er um 330 m frá pípuhliði á Krýsuvíkurvegi, skammt suðaustan við malarnámu. Ekki er minnst á borgina í örnefnaskrá, hvorki fyrir Þorlákshöfn né Nes. Ómar Smári Ármannsson talar um þessa sömu fjárborg á heimasíðu Ferlis og kallar hana Djúpudalaborg. Ekki vísar hann í heimildir fyrir því.

Fjárborgin er í hrauni sem er vel gróið mosa og lyngi, smáhæðótt.

Tóftin er hringlaga og eru hraunhleðslurnar býsna heillegar, upp undir 3 m á hæð og er með "borgarlagi" þ.e. efri

hluti veggja slútir inn. Borgin er um 10 X 9 m að utanmáli en innanmál er um 6 m N-S og um 5 m A-V og eru veggir tæplega 2 m þykkir neðst.

Norðurvegg-

urinn er hæstur, um 20 umför hraunhellna, rétt tæpir 3 m á hæð. Suðurveggur er svipaður en þó heldur lægri og austurhliðin enn lægri. Vesturveggurinn er lægstur, um 1, 7 m á hæð. Töluvert hrun er inni í tóftinni. Dýraop er á suðurvegg, um 0,5 m breiðar og um 1,2 m á hæð

og eru stráheilar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Þór Vigfússon. 2003. Í Árnesþingi vestanverðu, s. 79. Ferðafélag Íslands, Reykjavík; Ómar Smári Ármannsson. 05.01.2008: <http://ferlir.is/?id=4143>



FJÁRBORG 099D, HORFT Í N



FJÁRBORG 099E, HORFT Í A

ÁR-548:100 varða óþekkt

63°53.050N 21°30.658V

Um 30 m norðvestan við Fjárborg 099 er varða sem sennilega hefur átt að vísa til Fjárborgar 099 þótt varðan virðist ekki sjást neitt lengra að heldur en borgin sjálf.

Smáhæðótt hraun, algróið mosa og lyngi en fast norðvestan við er malarnáma.

Varðan er um 0,8 m á hæð og um 0,6 m í þvermál. Steinar eru skófsettir og mosi grær efst í vörðinni.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:101 mannvirki hjallur

63°53.823N 21°25.182V



HJALLAR 101b, HORFT Í NV

Fast vestan við aflagðan malarveg á milli Þorlákshafnar- og Krýsuvíkurvegar, þ.e. gömlu leiðina að Þorlákshöfn, er svæði þar sem fiskþurrkunarhjallar voru reistir skömmu eftir miðja 20. öld. Svæðin eru tvö, annað um 60 m suðaustan við vegamót gamla vegarins og Krýsuvíkurvegar og hitt er um 450 m suðaustar, sín hvoru megin vegarins en eru hér skráð saman.

Hraun sem er algróið mosa og lyngi. Svæðið er tiltölulega slétt.

Suðaustara svæðið nær yfir um 2 hektara en nyrðra svæðið er um 2500 fm. Engar spírur er að sjá en helstu ummerkin eru grjóthrúgur sem hafa fest niður spírnar og einnig drjúgt af járnagirði. Svæðið er býsna grösugt enda hefur gúanóið og fugladritið góð áhrif á sprettu. Erfitt er að segja til um hvort

einhverjar eldri minjar leynist á svæðinu því grjóthleðslur eru töluverðar og steinar skófsettir og hálfgrónir í svörðinn.

ÁR-548:102 varða samgöngubót

63°52.797N 21°30.690V

Um 260 m ANA frá vörðu 549_078 er varða og eru á þessu svæði tvær vörður (sjá einnig 104). Vörðurnar tvær gætu hafa verið hluti af varðaðri leið en erfitt er að fullyrða nokkuð um það. Vörðurnar liggja VNV-ASA og er mögulegt að þær tengist vörðum 549_073-78 vestar og/eða vörðum 090-091 austar en ekkert verður sagt um það með vissu.

Hálfgróið hraun þar sem hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi. Hraunið er töluvert lyngi- og mosagróið.

Varðan er lítil, 0,6 m á hæð og um 0,4 m á kant. Steinar eru skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:103 hleðsla vörslugarður

63°52.797N 21°30.690V

Um 120 m austur af vörðu 102 er harla einkennileg hleðsla, sennilega undan girðingu.

Hálfgróið hraun þar sem hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi. Hraunið er töluvert lyngi- og

mosagróid.

Á þessu svæði er lág hleðsla sem helst virðist undirstaða einhvers. Um grjótpúkk gæti verið að ræða og sennilega undan girðingu en engin ummerki hennar eru sjáanleg. Púkkið sést á um 40 m kafla A-V og eru greinileg 1 -2 umför grjóts í honum sem eru hálfsockkið í sandinn og hálfgrónið. Hleðslan, eða púkkið, er gamallagt að sjá.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:104 varða samgöngubót

63°52.805N 21°30.476V

Um 180 m austan við vörðu 102 er önnur varða. Vörðurnar tvær gætu hafa verið hluti af varðaðri leið en erfitt er að fullyrða nokkuð um það. Vörðurnar liggja VNV-ASA og er mögulegt að þær tengist vörðum 549_073-78 vestar og/eða vörðum 090-091 austar en ekkert verður sagt um það með vissu.

Hálfgróid hraun þar sem hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi. Hraunið er töluvert lyngi- og mosagróid.

Varðan stendur vel, um 6 umför grjóts og er um 1,2 m á hæð og um 1 m í þvermál. Steinar eru skófsettir

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-548:105 varða óþekkt

63°52.908N 21°30.617V

Um 220 m NNV af vörðu 104 er stök varða.

Mosagróid en úfið hraun.

Varðan er um 0,8 m á hæð, 1 m A-V og um 0,6 m á breidd. Steinar eru skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549 Nes

"Jarðdýrleiki lx og so tíundast fjórum sinnum." JÁM, 444. "Nes er austasta býli í Selvogi. Landamerki Ness að austanverðu, móti Þorlákshöfn og Hlíðarenda í Ölfusi eru þannig: Þrívörður, þrjár vörður á berginu milli Ness og Þorlákshafnar, þaðan í Dimmadalsklöpp á miðjum sandinum, og munu þar byrja mörkin móti Hlíðarendalandi; þaðan í Markhól í Djúpadalshrauni fyrir vestan Hlíðarendsfjallsenda, þaðan í Fálkaklett syðst í Geitafelli. Mill Ness og Bjarnastaða eru mörkin: Selós milli Selaskers og Stórhólms er fremsta mark, þaðan í Markasker, þaðan í garðsenda á kampinum milli túna Ness og Bjarnastaða, og þaðan í Unhól efst í tungarði, þaðan í Stóra-Hástein í Selvogsheiði fyrir neðan Hnúka, þaðan í Eystri-Kálfahvammsöxl í Geitafelli. Neshverfi erða Nestorfa var semeiginlegt heiti á Nesi og hjáleigum þar. Einnig var hverfið nefnt Austurvogur eða Austurvogshverfi." Ö-Nes a, 1-2.

Ekki til túnakort.

ÁR-549:031 Kvennagönguhóll náttúrunin leið

63°52,089N 21°32,275V

"Suður frá þjóðveginum liggja Suðurslakkar, allt að Kvennagönguhól, sem er grasi gróinn hraunhóll. Um nafnið Kvennagönguhóll eru ýmsar sagnir, sem Gísli Sigurðsson tilfærir í sinni skrá, og kannast Eyþór við þær allar:

1. Í kaþólskri tíð var kross einn mikill í landi Kaldaðarness. Konur í Selvogi gengu þá oft á hól þennan, horfðu til krossins og gerðu bæn sína.

2. Mikið útræði var í Selvogi. Þar gerði oft þau veður, að ekki var lendandi. Var þá hleypt austur í Þorlákshöfn. Tækist landingin vel, var veifa dregin á stöng. Fóru konur úr Selvognum á Kvennagönguhól að sjá, hvort veifa væri á lofti og menn þeirra lentir heilu og höldnu.

3. Í fyrndinni bjó tröllkona í hólum. Hún reri nökkva sínum úr Keflavík undir bjargi. Aflann bar hún heim og gerði að honum á Kvennagönguhólaflöt. Ekki hefur annað heyrzt, en hún hafi verið Selvogsingum góður nágranni. Stundum eru Hnúkarnir ranglega kallaðir Kvennagönguhólar, en þeir (þ. e. Hnúkarnir) sjást vel austan úr sveitum," segir í örnefnaskrá. "Kvenna-Gaungu-Hólar á Selvogs-Heidi í Arness Sýsslu þángad gengu í Papiskri Óld, aldradar og veikar Kvennpersónur úr Selvogi, til að festa sión á Krossmarki því, sem upp var Fest á Kaldadar-Ness-Kyrkiu, og þókti sér batna ef séd féngu; Hólarner eru 2, skaparans, enn ei Manna verk." Uppi á Kvennagönguhóli er varða, um 800 m suður frá Nesseli 032.

Hálfgrónir grjóthólar og hryggir. Í norðri og vestri er vel gróid hraun en í suðri sandar og hraun.

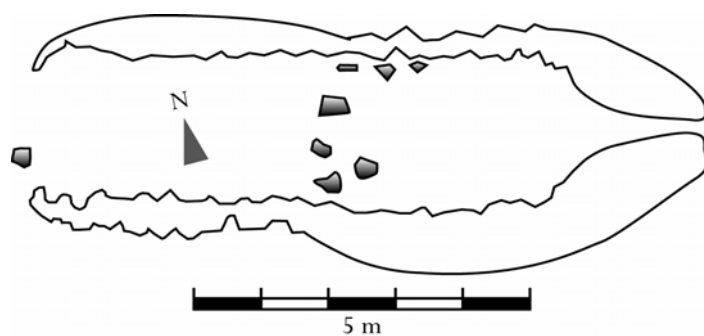
Hóllinn er stærsti grjóthóllinn á svæðinu og er áberandi með vörðu á toppnum. Varðan er myndarleg og sennilega ekki mjög gömul nema kannski að stofni til. Hún er um 1,2 m á hæð og er um 1 m í þvermál. Steinar eru ekki skófsettir að ráði.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir:Ö-Ness, 6-7. 1980-81; FF, 227; Sjá einnig ÞJÁ II, 56.



NESSEL 032, HORFT Í N



TÓFT A

girðir tóftina af að norðanverðu. Tóftasvæðið nær frá klettinum um 16 m til suðsuðausturs og er um 12 m á breidd, á milli hraunveggjanna. Svæðið innan hraunveggjanna er þýft en ekki eiginlegt tóftarlag að sjá utan í suðausturhorninu þar sem er tóft. Sú tóft er einföld, um 6 m NV-SA og um 3 m á breidd.

Um 60 m SSV frá Nesseli, 032, er tvískipt tóft, A. Tóftin er mestmegnis hlaðin úr grjóti. Hún er um 12 X 4 m að stærð, snýr A-V á lengdina og er tvískipt. Inngangar eru sennilega á báðuð göflum, þó er sá austari meira áberandi en sá vestari. Aðeins eitt umfar grjóts er víðasthvar í veggjum en 2 - 3 vestast á suðurvegg. Leifar

63°52,523N 21°32,253V

"Spölkorn fyrir ofan Kvennagönguhól eru aðrir hraunhólar og kringum þá grösugar flatir. Þarna var Nessel, og sést enn fyrir tóftum þess. Selið er innan sandgræðslugirðingarinnar. Nú hafa verið reist fjárhús á móti selinu (ofan vegar, í Austurlökkum)," segir í örnefnaskrá. Ef farið er eftir Krýsuvíkurvegi um 1,7 km til suðvesturs frá pípuhliðinu á mörkum Ölfuss- og Selvogshrepps og þá beygt vinkilrétt til suðausturs og farið um 180 m út af veginum, er komið að Nesseli.

Umhverfis er vel gróið hraun, mikill mosa og lyngivöxtur.

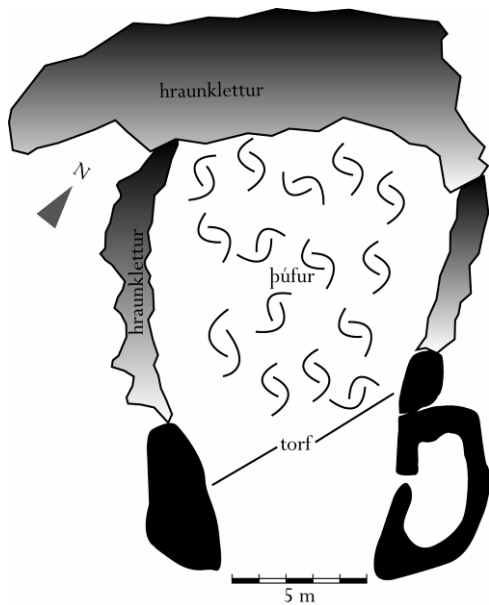
Svæðið umhverfis selið er býsna

grösugt. Hraunstrýtur eða klappir standa víða upp úr gróðrinum.

Á þessu svæði eru fimm tóftir (032, 032A, 032B, 032C og 032D) á svæði sem er um 60 X 20 m stórt og snýr norður-suður. Tóft 032 er fremur ólögleg og gæti helgast af því að tóftin hefur verið byggð ofan í nokkurskonar jarðsig eða hraunsprungu. Ekki er ólíklegt að hlaðið hafi verið ofan á hraunstálið til að hækka útveggina á langhliðunum eða að jarðvegsþykknun hafi orðið mikil eftir að hætt var að nota selið. Hraunveggirnir eru hæstir um 0,6 m. Norðan tóftanna er um 2 m hár klettur sem



NESSEL 032A, HORFT Í A

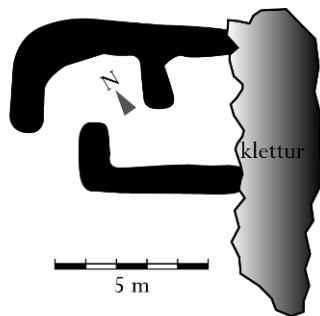


NESSEL 032

torfveggja sjást vestarlega á norðurvegg, við innganginn austast og austast á suðurvegg. Nokkrir steinar liggja inni í tóftinni. Tóftin er skálalaga- eða bátslaga en það þýðir að hún er breiðust um miðbikið en mjókkar til beggja enda. Hinsvegar eru ekki dyr á langhlið tóftarinnar eins og er yfirleitt á langhúsum eða skálum. Eins er það vísbending um að tóftin sé ekki mjög gömul að grjótið í veggjum er ekki sokkið í svörðinn því jarðvegur er töluverður á svæðinu. Grjót liggur N-S fyrir miðju húsi og hefur það sennilega verið milliveggur sem hefur skipt húsinu í 2 rými. Veggurinn er það lélegur að ekki er hægt að segja til um hvort op hafi verið á milli herbergjanna tveggja. Tóftin er harla stekkarleg þótt staðsetningin virðist býsna einkennileg.

Um 30 m SSA austan við tóft 032 er tóft B. Hún er einföld, um um 5 X 3 m að stærð og snýr NA-SV. Um 1 m suðaustar stendur hraunstrýta upp úr sverði. Suðausturlanghlið tóftar liggur í átt að henni en fjarar út áður en að henni er komið. Op er á tóftinni fyrir miðjum norðvestur langvegg. Ekkert grjót er að sjá í tóftinni og engar innréttingar. Mesta hleðsluhæð er um 0,6 m. Mikill mosi og sina er í tóftinni.

Um 30 m suðaustan við 032 er enn önnur tóft sem hér er nefnd 032C til aðgreiningar. Tóftin er byggð norðvestan í hraunklöpp og er um 7,5 x 5 m að stærð og snýr NV-SA. Tóftin virðist hafa verið tvískipt og annað hólfið suðaustar, nær klöppinni. Suðaustara hólfið er ívið stærra en það er eins og innveggir nái ekki útveggja á milli heldur aðeins hálfa leið. Dyrarop er í norðvesturhorni. Ekkert grjót er að sjá í hleðslum sem eru hæstar um 0,7 m. Í tóftinni er mikil sina og mosi.



Um 30 m sunnan við 032 og um 10 m vestan við tóft 066 er lítil tóft 032D. Tóftin er einföld, um 4 X 3 m að stærð og snýr NA-SV. Op er á tóftinni til NV. Ekkert grjót er að sjá í tóftinni en mikil sina og mosi. Mesta hleðsluhæð er um 0,5 m.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

Heimildir: Ö-Nes a, 13.



TÓFTIR. C EFST, B NEÐAR OG D NEÐST TIL VINSTRI

ÁR-549:058 varða óþekkt

63°51,400N 21°31,181V

Um það bil fyrir miðju því svæði sem tekið var út haustið 2007, N-S, og um 700 m vestan landamerkjagirðingar (sjá 548_093) er varða sem virðist vera stakstæð.

Umhverfis eru helluhraunshryggir, klappir og melgígar.

Á sprungnum helluhraunshrygg sem snýr N-S er lítil varða úr 2 steinum, um 0,5 m á hæð og svipuð í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:059 varða óþekkt

63°52,251N 21°31,513V

Um 120 m austan við tóft 061 er varða. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi þessi varða hefur verið hlaðin en möguleiki er að hún hafi átt að vísa á tóft 061.

Umhverfis eru hálfgrónar hæðir og hólur.

Varðan er á helluhraunsgúl, um 0,6 m á hæð og einnig um 0,6 m í þvermál. Varðan er gerð úr tæplega 10 steinum sem eru mosagrónir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:060 varða óþekkt

63°52,181N 21°31,643V

Um 140 m sunnan við tóft 061 er varða. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi þessi varða hefur verið hlaðin öðrum en til staðháttaglöggvunar. Þó er möguleiki að hún hafi átt að vísa á tóft 061.

Umhverfis eru hálfgrónar hæðir og hólur. Varðan er á sprungnu helluhraunsholti.

Varðan er samsett úr fáum fremur stórum steinum, um 0,6 m á hæð og svipuð í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:061 tóft óþekkt

63°52,256N 21°31,670V



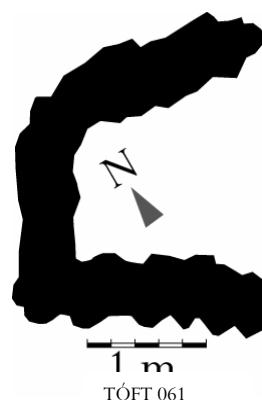
TÓFT 061, HORFT Í SV

Um 120 m vestan við vörðu 059 er tóft.

Hálfgrónar hæðir og hólur eru umhverfis. Tóftin er á aflíðandi stalli í hlíð, rúma 500 m norðvestan við Kvennagönguhól, norðan í klapparholti.

Mannvirkið er einvörðungu hlaðið úr grjóti og er U-laga, um 2,5 m N-S og um 2 m á breidd. Tóftin er opin til austurs og er mesta hleðsluhæð um 0,7 m en er um 0,4 m að jafnaði. Suðurveggur er hæstur, 4-5 umför grjóts. Norðurveggurinn er að mestu aðeins ein steinaröð.

Ekki er ósennilegt að smali



TÓFT 061

hafi dundað sér við að byggja þetta skýli en þó er erfitt að fullyrða nokkuð um hlutverk tóftarinnar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:062 varða óþekkt

63°52,269N 21°31,689V

Um 30 m norðvestan við tóft 061 er varða. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi þessi varða hefur verið hlaðin, öðrum en til staðháttaglöggvunar. Þó er möguleiki að hún hafi átt að vísa á tóft 061.

Umhverfis er hálfgróið hraun, hæðir og hólur í hlíðarbrekku. Lúpínukekkir hér og hvar og mosi. Varðan er á nokkuð háu helluhraunsholti.

Varðan er um 0,4 m á hæð og um 0,7 m í þvermál og er töluverður mosi sem grær á steinum.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:063 varða óþekkt

63°52,041N 21°31,904V

Um 300 m ASA Kvennagönguhóls er varða. Hlutverk vörðunnar er ekki ljóst en hugsanlega hefur hún átt að vísa á Kvennagönguhól, sjá 070.

Umhverfis er hálfgróið hraun, hæðir og hólur í hlíðarbrekku. Lúpínukekkir hér og hvar og mosi. Varðan er á sprungnum hraungúl.

Varðan er um 0,6 m á hæð og um 0,4 m í þvermál og er gerð úr 5 steinum sem standa tæpt. Hvorki eru skófir né mosa að sjá á steinum.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:064 varða óþekkt

63°50,865N 21°31,055V

Við Dimmadal, sunnarlega og vestast á því svæði sem var til úttektar 2007, er stök varða. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi þessi varða hefur verið hlaðin.

Umhverfis er hálfgróið og sendið helluhraun.

Nokkrir hrundir steinar í hnapp á um 1 fm svæði þar sem ekki stendur steinn yfir steini.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:071 varða óþekkt

63°52,202N 21°32,506V

Um 280 m norðvestan við Kvennagönguhol 031 er stök varða. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi hún hefur verið hlaðin.

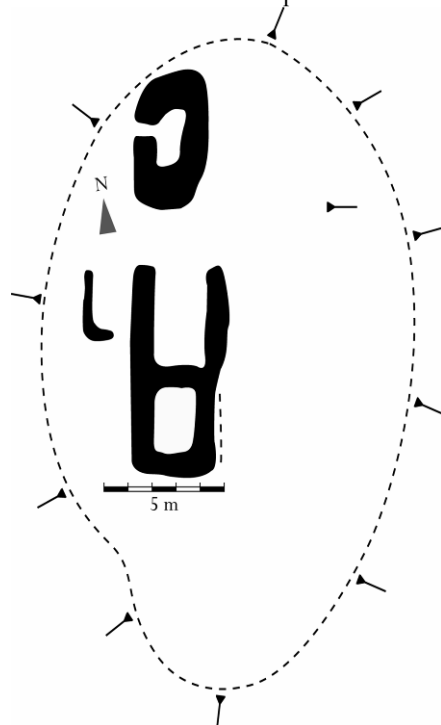
Sandur og hraungúlar og -klappir á milli.

Varðan er aðeins 6 steinar, um 0,6 m á hæð og einnig um 0,6 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:072 tóftir óþekkt

63°52,468N 21°31,984V



TÓFTIR 072

Um 240 m suðaustur frá Nesseli 032 er jarðvegstorfa með tóftum á. Umhverfis jarðvegstorfuna er hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur stingast upp úr sverði eða sandi.

Jarðvegstorfan er um 25 m N-S og um 15 m á breidd og rís 1-1,5 m úr umhverfinu. Ógreinileg tóft er á miðri torfunni og önnur í norðvesturhorni. Tóftin í miðjunni er tæpir 8 X 4 m að stærð og snýr N-S. Tóftin er tvískipt og er nyrðra hólfið alveg opið til norðurs og er töluvert stærra en syðra hólfið. Ekki er op að sjá á milli hólfa. Um hálfan metra vestan við norðurhluta tóftar er hlaðið garðlag í vinkil; S- og vesturhlíðar sem hefur verið einhverskonar aðhald. Ekkert grjót er að sjá í tóftinni og er mesta hleðsluhæð um 0,5 m. Um 2 m norðar er önnur tóft, einföld með dyraop til vesturs, á miðjum vesturvegg. Tóftin er um 5 X 3 m að stærð og snýr m N-S og er áþekkt syðri tóftinni. Mesta hleðsluhæðin er líka um 0,5 m og ekkert grjót að sjá í hleðslum. Mikil sina og mosi er í tóftunum. Syðri tóftin er harla stekkarleg og ekki er ósennilegt að þessar tóftir standi í sambandi við Nessel 032 því fjarlægðin frá bæ, Nesi, eru rúmir 8 km. Hugsanlega gæti verið um stekk frá Nesseli 032 að ræða.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:073 varða leið

63°52,639N 21°31,403V

Rétt rúma 700 m ANA af Nesseli 032 er varða. Til austurs frá þessari vörðu er á köflum regluleg vörðuröð (549-074, 076, 078) og svo verður heldur lengra á milli varða 548-102, 104, 091, 090 þótt stefnan haldist. Hugsanlega er um að ræða leið sem legið hefur nokkuð samhliða núverandi Krýsuvíkurvegi bara töluvert sunnar. Má vera að þessi varðaða leið hafi legið frá Hlíðarendabæjum vestur í Selvog og leið frá Þorlákshöfn gæti hafa sameinast leiðinni ofarlega á Hafnarsandi.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Varðan er um 1,2 m á hæð og einnig um 1,2 m í þvermál og stendur á jarðföstu grettistaki.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:074 varða leið

63°52,691N 21°31,265V

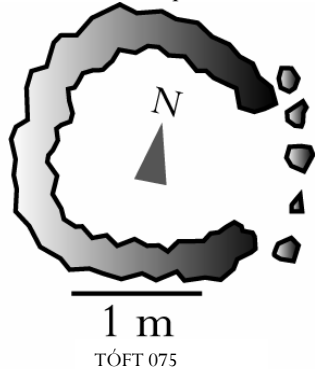
Um 150 m í norðaustur frá vörðu 073 er önnur varða sem er hluti af vörðuröð sem liggur norðaustur-suðvestur (sjá einnig 549-073, 076, 078) og svo verður heldur lengra á milli varða 548-102, 104, 091, 090 þótt stefnan haldist. Hugsanlega er um að ræða leið sem legið hefur nokkuð samhliða núverandi Krýsuvíkurvegi bara töluvert sunnar. Má vera að þessi varðaða leið hafi legið frá Hlíðarendabæjum vestur í Selvog og leið frá Þorlákshöfn gæti hafa sameinast leiðinni ofarlega á Hafnarsandi.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Varðan er myndarleg, um 1,3 m á hæð og um 1,2 m í þvermál. Steinar eru býsna stórir og skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:075 hleðsla óþekkt



63°52,728N 21°31,105V

Um 150 m norðaustur frá vörðu 074 er grjóthleðsla sem líklega eru leifar af lítilli tóft.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Grjóthleðslan er hringlaga og er op á henni til austurs. Grjóthringurinn er um 2 m í þvermál og rís hæst um 0,4 m. Innan hringins grær mosi en þó virðist vera eitthvert grjót í botninun undir mosanum. Þykkt veggjanna er 0,3 - 0,4 m og er 1 - 2 umför grjóts. Ekki er grjóthrun að sjá umhverfis tóftina eða inni í henni. Ekki er ljóst í hvaða tilgangi þessi tóft hefur verið hlaðin.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:076 varða leið

63°52,738N 21°31,115V

Tæpa 20 m NNV frá hleðslu 075 er varða sem er hluti af vörðuröð sem liggur norðaustur-suðvestur (sjá einnig 549-073, 074, 078) og svo verður heldur lengra á milli varða 548-102, 104, 091, 090 þótt stefnan haldist. Hugsanlega er um að ræða leið sem legið hefur nokkuð samhliða núverandi Krýsuvíkurvegi bara töluvert sunnar. Má vera að þessi varðaða leið hafi legið frá Hlíðarendabæjum vestur í Selvog og leið frá Þorlákshöfn gæti hafa sameinast leiðinni ofarlega á Hafnarsandi.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Varðan er hálfhrunin, um 0,7 m á hæð, um 0,8 m A-V og um 1,4 m N-S með hruni. Steinar eru skófsettir.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:077 varða leið

63°52,781N 21°31,032V

Um 100 m norðaustur frá vörðu 076 er önnur varða. Hún er talsvert norðar en þær vörður sem liggja í röð á þessum slóðum (sjá 549-073, 074, 076, 078) og virðist ekki hafa verið hluti af þeim.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Um vörðubrot er að ræða sem er um 0,4 m á hæð og um 0,8 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

ÁR-549:078 varða leið

63°52,744N 21°30,992V

Um 80 m SSA við vörðu 077 er vörðubrot sem er hluti af vörðuröð sem liggur norðaustur-suðvestur (sjá einnig 549-073, 074, 076) og svo verður heldur lengra á milli varða 548-102, 104, 091, 090 þótt stefnan haldist.

Hugsanlega er um að ræða leið sem legið hefur nokkuð samhliða núverandi Krýsuvíkurvegi bara töluvert sunnar. Má vera að þessi varðaða leið hafi legið frá Hlíðarendabæjum vestur í Selvog og leið frá Þorlákshöfn gæti hafa sameinast leiðinni ofarlega á Hafnarsandi.

Hálfgróið hraun hvar hraunstrýtur og -klappir stingast upp úr sverði eða sandi.

Hrunin varða sem er um 0,5 m á hæð og um 0,8 m í þvermál.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

5. NIÐURSTÖÐUR OG SAMANTEKT

Þegar skoðuð er loftmynd af Hafnarsandi virðist svæðið ólíklegt til að leyna miklum fornleifum enda eru þar mestmegnis örnefnasnauðar sandbreiður. Enda kom það á daginn að fornleifar á sjálfum sandinum eru einsleitar, nánast einvörðungu vörður. Vörður geta gegnt ýmsum hlutverkum, oft varða þær leiðir en geta einnig verið landamerki, beinakerlingar, álagavörður, smilavörður, eyktarmörk eða til að auðkenna ákveðna þætti í landslaginu, eins og vöð á ám, góðan veiðistað o.fl. Í gegnum tíðina hefur fólk gert sér það til skemmtunar að hlaða vörður og í seinni tíð er það greinilega afþreying hjá vegagerðarmönnum að hlaða sér vörður. Einnig getur náttúran dregið saman steina vegna áhrifa frosts og þýðu og myndað nokkurskonar falska vörðubotna eða –brot. Í fornleifafræðilegu samhengi getur verið erfitt að eiga við vörður því ekki er gott að aldursgreina þær nema helst út frá skófunum sem yfirleitt eru meiri eftir því sem varðan er eldri. Á hinn bóginn vilja skófir þurrkast af áveðurs.

Nyrst og norðvestast á úttekarsvæðinu er landið tekið að hækka og gróðurþekjan farin að þéttast mikið, hraunið er þar algróið mosa og lyngi. Á slíkum stöðum, þar sem gróðursælla er, eru meiri líkur á mannvistarleifum sem gjarnan tengjast landbúnaði og þar eru merkar minjar eins t.d. Fjárborg (458-099) og Nessel (549-032) vestarlega á svæðinu, nyrst.

Fyrir utan Selvogsleiðina (Ár548_074) eru ekki margar fornleifar á Hafnarsandi sjálfum þar sem hlutverk er vitað með vissu, í mesta lagi slitróttar vörðuraðir sem gefa vísbendingar um leiðir yfir sandinn. Þéttasta minjadreifingin er í norðvesturhorni úttekarsvæðisins og einnig er gerð minjanna önnur, þ.e. til viðbótar við vörður eru þar annarskonar minjar, Nessel (Ár549_032), Fjárborg (Ár548_099), hugsanlegur stekkur (Ár549_072) o.fl.

Að þessu gefnu er hér sett fram sú tillaga að sá möguleiki verði athugaður að krækja fyrir norðvesturhorn fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis til að girða fyrir eyðileggingu merkra fornleifa. Tillaga að afmörkuninni er sýnd á kortinu á s. 1, með gulri línu.

Þess ber að geta að Fornleifavernd ríkisins er lögbundinn umsagnaraðili um verndun fornleifa og því ber ekki að ákvarða framkvæmdir á stöðum sem þykja vera á gráu svæði – með tilliti til fornleifa – án samráðs við þá stofnun.

» Skráðar voru 118 fornleifar undir 73 númerum. Fornleifar geta fengið sama númerið ef um heild er að ræða, eins og t.d. þegar margar vörður eru við sömu leiðina.

» 13 minjastaðir eru tóftir eða garðlög

» 2 minjastaðir eru náttúrumin eða seinnitíma mannvirki

» 115 minjastaðir eru vörður

6. HEIMILDASKRÁ

- Ágúst Georgsson.** (Tók saman). 1990. *Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar.* (Fornleifadeild – Þjóðminjasafn Íslands: Reykjavík).
- DI:** *Íslenskt fornbréfasafn I-XVI*, Kaupmannahöfn/Reykjavík 1857-1972.
- ES:** **Einar E. Sæmundssen, Gísli Gíslason & Yngvi Þór Loftsson.** 1998. *Aðalskipulag Ölfushrepps 1997-2009.* (Landmótun HF: Reykjavík).
- FF:** Frásögur um fornaldarleifar 1817-1823, fyrri hluti. 1983. Sveinbjörn Rafnsson bjó til prentunar. Stofnun Árna Magnússonar, 1983.
- GG:** **Gísli Gestsson.** 1951. *Þorlákshöfn.* (Óprentuð skýrsla í Þjóðminjasafni Íslands: Reykjavík).
- JÁM:** *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín 1-11, Kh. 1913-43; 12-13 Rv.* 1990.
- JJ:** **J.Johnsen.** 1847. *Jarðatal á Íslandi.* (Kaupmannahöfn).
- Ómar Smári Ármannsson.** 05.01.2008: <http://ferlir.is/?id=4143>
- SP:** **Sigurður Þorsteinsson.** 1938. *Þorlákshöfn.* (Ísafoldarprentsmiðja H.F: Reykjavík).
- SH:** **Skúli Helgason.** 1988. *Saga Þorlákshafnar til loka áraskipaútgerðar I-III.* (Örn og Örlygur HF: Reykjavík).
- ÞJÁ:** Þjóðsögur Jóns Árnasonar, 2. bindi. 1980. Ný útgáfa, Árni Björnsson og Bjarni Vilhjálmsson önnuðust útgáfu. Bókaútgáfan Þjóðsaga, Reykjavík.
- Þór Vigfússon.** 2003. *Í Árnesþingi vestanverðu. „Um Grímsnesafrétt“* eftir Guðrúnu Ásu Grímsdóttur. Ferðafélag Íslands, Reykjavík.
- Ö-Kort:** Örnefnakort Þorlákshafnar. Eiríkur Einarsson gekk frá, 1969.
- Ö-Þorlákshöfn:** Örnefni í Þorlákshöfn. Eiríkur Einarsson skráði, 1968.

HEIMILDAMENN:

Kristófer Bjarnason

Sigurður Jónsson

VIÐAUKAR:

Hnitaskrá undir rithætti *Íslenska hnitakerfisins* (ISN93)

1	Ar548-050	381162.43	375746.22
2	Ar548-051	381459.27	375800.85
3	Ar548-052	380943.89	376561
4	Ar548-053	380320.63	379327.61
5	Ar548-054	380334.63	379332.74
6	Ar548-055	380792.22	379310.85
7	Ar548-056	380837.39	378928.21
8	Ar548-057	381467.75	378412.05
9	Ar548-058	381400.69	377529.42
10	Ar548-059	381342.31	377511.08
11	Ar548-060	382517.24	375993.55
12	Ar548-061	381384.52	375114.28
13	Ar548-062	381545.07	375739.31
14	Ar548-063	381580.96	375684.48
15	Ar548-064	381660.65	375646.81
16	Ar548-065	382020.4	375462.2
17	Ar548-066	382012.91	375480.54
18	Ar548-067	380933.04	375362.2
19	Ar548-068	380319.45	376011.7
20	Ar548-069	379159.7	378678.32
21	Ar548-070	378567.41	378436.9
22	Ar548-071	380559.28	374877
23	Ar548-072	381784.11	374691.21
24	Ar548-073	381342.9	374651.56
25	Ar548-074	381128.7	374358.86
26	Ar548-074_1	380866.77	374320.21
27	Ar548-074_10	379854.96	374140.92
28	Ar548-074_11	379755.94	374135.2
29	Ar548-074_12	379638.39	374106.4
30	Ar548-074_13	379554.76	374085.3
31	Ar548-074_14	379475.08	374067.94
32	Ar548-074_15	379461.67	374079.18
33	Ar548-074_16	379386.33	374049.6
34	Ar548-074_17	379318.67	374017.65
35	Ar548-074_18	378876.08	373850.39
36	Ar548-074_19	378706.46	373816.66
37	Ar548-074_2	380667.96	374308.96
38	Ar548-074_20	378643.93	373802.86
39	Ar548-074_21	378594.82	373782.35
40	Ar548-074_22	378531.11	373753.94
41	Ar548-074_23	378402.12	373705.03
42	Ar548-074_24	378326.98	373675.44

43	Ar548-074_25	378246.9	373645.07
44	Ar548-074_26	378202.13	373624.75
45	Ar548-074_27	378033.69	373534.42
46	Ar548-074_28	377969.19	373492.21
47	Ar548-074_29	377842.57	373405.03
48	Ar548-074_3	380661.65	374277.41
49	Ar548-074_30	377735.07	373345.27
50	Ar548-074_31	377665.45	373298.13
51	Ar548-074_32	377631.92	373269.93
52	Ar548-074_33	377590.89	373225.35
53	Ar548-074_34	377518.51	373180.38
54	Ar548-074_35	377423.64	373145.47
55	Ar548-074_36	377328.77	373100.5
56	Ar548-074_37	377212.2	373067.76
57	Ar548-074_38	377093.27	373042.32
58	Ar548-074_39	377000.57	373027.13
59	Ar548-074_4	380583.94	374271.49
60	Ar548-074_40	376882.82	372998.34
61	Ar548-074_41	376758.96	372986.5
62	Ar548-074_42	376623.65	372967.37
63	Ar548-074_43	376487.36	372929.9
64	Ar548-074_44	376341.8	372907.61
65	Ar548-074_5	380493.6	374249.2
66	Ar548-074_6	380345.68	374201.67
67	Ar548-074_7	380252.98	374187.66
68	Ar548-074_8	380123	374161.04
69	Ar548-074_9	380053.18	374151.77
70	Ar548-075	379255.56	375277.98
71	Ar548-076	378632.3	377216.41
72	Ar548-077	378002.72	378575.75
73	Ar548-078	378216.52	378580.29
74	Ar548-079	378074.12	376131.61
75	Ar548-080	378198.18	375900.26
76	Ar548-081	378313.96	375751.34
77	Ar548-082	379020.45	374600.08
78	Ar548-083	378958.52	374681.74
79	Ar548-084	378642.55	375105.01
80	Ar548-085	378104.89	375208.36
81	Ar548-086	378317.11	375255.89
82	Ar548-087	378347.88	375457.86
83	Ar548-088	379974.28	373848.42
84	Ar548-089	378137.04	374640.52
85	Ar548-090	377309.83	377650.52
86	Ar548-091	377167.04	377619.16
87	Ar548-092	377779.65	373886.49
88	Ar548-093	376961.71	373890.43
89	Ar548-093A	376921.67	374110.35
90	Ar548-093B	376556.79	376943.24

91	Ar548-093C	376546.93	377138.5
92	Ar548-094	379037.02	379038.27
93	Ar548-095	378634.86	378894.09
94	Ar548-096	377719.29	378549.92
95	Ar548-097	377408.65	378426.45
96	Ar548-098	377279.06	378443.41
97	Ar548-099	376672.76	378043.22
98	Ar548-100	376645.74	378055.64
99	Ar548-101	381181.96	379315.39
100	Ar548-101a	380864.01	379948.31
101	Ar548-102	376600.77	377587.01
102	Ar548-103	376701.36	377610.48
103	Ar548-103A	376736.08	377618.77
104	Ar548-104	376776.51	377594.9
105	Ar548-105	376668.42	377789.38
106	Ar548-P HLID	376496.04	378328.62
107	Ar549-031	375250.7	376324.71
108	Ar549-032	375301.19	377129.03
109	Ar549-032A	375290.74	377071.05
110	Ar549-032B	375306.91	377103
111	Ar549-032C	375317.76	377105.36
112	Ar549-032D	375297.05	377101.03
113	Ar549-058	376095.26	375009.74
114	Ar549-059	375886.78	376600.05
115	Ar549-060	375774.75	376474.8
116	Ar549-061	375758.58	376614.64
117	Ar549-062	375743.79	376639.1
118	Ar549-063	375550.69	376222.15
119	Ar549-064	376158.97	374012.12
120	Ar549-071	375069.64	376541.86
121	Ar549-072	375516.57	377017.2
122	Ar549-073	376005.52	377317
123	Ar549-074	376122.48	377408.32
124	Ar549-075	376255.81	377472.81
125	Ar549-076	376248.12	377490.57
126	Ar549-077	376319.12	377567.88
127	Ar549-078	376349.3	377497.07